

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

GESKIEDENIS V2

NOVEMBER 2011

MEMORANDUM

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 33 bladsye

1. BRONGEBASEERDE VRAE**1.1 Die volgende Leeruitkomste en Assesseringstandaarde sal in hierdie vraestel geassesseer word:**

LEERUITKOMSTE	ASSESSERINGSTANDAARDE
Leeruitkoms 1 (Geschiedkundige ondersoek)	LEERDERS KAN DIE VOLGENDE DOEN: 1. Formuleer vrae om begrippe vir ondersoek binne die konteks van dit wat bestudeer word, te ontleed. (Nie vir eksamendoeleindes nie.) 2. Verkry toegang tot 'n verskeidenheid toepaslike inligtingsbronne om ondersoek te doen. (Nie vir eksamendoeleindes nie.) 3. Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. 4. Bestudeer inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inbegrip van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis.
Leeruitkoms 2 (Geschiedkundige begrippe)	1. Ontleed geskiedkundige begrippe as maatskaplike boustene. 2. Ondersoek en verduidelik die dinamika van veranderende magsverhoudinge binne die samelewings wat bestudeer word. 3. Vergelyk en kontrasteer die interpretasies en sieninge van gebeure, mense se optrede en veranderings om sodoende onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure.
Leeruitkoms 3 (Vertolking van kennis en kommunikasie)	1. Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistiek omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities. 2. Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument saam te stel met behulp van bewyse uit bronne om die argument te steun. 3. Handhaaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met behulp van getuienis wat verskaf word en onafhanklik verkry word. 4. Dra kennis en begrip op verskillende maniere oor, insluitend besprekings (geskrewe en mondelings) debat, skep van 'n historiese skryfstuk deur die gebruik van verskillende genres, navorsingsopdragte, visuele voorstellings en mondelinge aanbiedings.

1.2 Die volgende vlakke vrae word gebruik om brongebaseerde vrae te assesseer:

VLAKKE VAN BRONGEBASEERDE VRAE	
VLAK 1 (V1)	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek toepaslike inligting en data uit die bronne. • Organiseer die inligting logies. • Verduidelik geskiedkundige begrippe.
VLAK 2 (V2)	<ul style="list-style-type: none"> • Kategoriseer geskikte of toepaslike inligtingsbronne wat verskaf word om die vrae wat geopper word, te beantwoord. • Ontleed die inligting en data wat uit 'n verskeidenheid bronne versamel is. • Evalueer die inligtingsbronne wat verskaf word om te besluit of die bronne geskik is vir die taak.
VLAK 3 (V3)	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. • Ondersoek inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inagneming van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis. • Ontleed geskiedkundige voorstellings as maatskaplike konstruksies. • Ondersoek en verduidelik die dinamiek van veranderende magsverhoudings binne die aspekte van samelewings wat bestudeer word. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en sienings van mense se optrede of gebeure en veranderings om onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure. • Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistieke dalk omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities.

1.3 Die volgende tabel dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

- By die nasien van alle brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argumente, bewyse of voorbeelde.
- By die toekenning van punte moet aandag gegee word in hoe 'n mate daar aan die vereistes van die vraag voldoen is.
- By die nasienriglyne word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.

2. UITGEBREIDE SKRYFWERK**2.1 Die uitgebreide skryfwerk fokus op een van die volgende vlakke:**

VLAK VAN VRAAG
<u>Vlak 1</u> <ul style="list-style-type: none"> Bespreek of beskryf volgens 'n gegewe argument wat in die uitgebreide skryfwerk-vraag uiteengesit word. Beplan en konstrueer 'n argument op grond van getuienis en gebruik die getuienis om 'n slotsom te bereik.
<u>Vlak 2</u> <ul style="list-style-type: none"> Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument te bou en gebruik getuienis om die argument te steun. Staaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met getuienis. Skryf duidelik en samehangend wanneer jy die argument saamstel.

2.2 Nasien van uitgebreide skryfwerk

<ul style="list-style-type: none"> NASIENERS MOET DAAROP LET DAT DIE INHOUD VAN DIE ANTWOORD GELEI SAL WORD DEUR DIE HANDBOEKE WAT BY 'N SPESIFIEKE SENTRUM GEBRUIK IS. KANDIDATE MAG ENIGE ANDER TOEPASLIKE INLEIDING EN/OF SAMEVATTING HÊ AS DIT WAT INGESLUIT IS BY 'N RIGLYN VIR NASIEN VAN 'N SPESIFIEKE OPSTEL. BY DIE ASSESSERING VAN DIE OOP BRONGEBASEERDE VRAE MOET KANDIDATE KREDIET KRY VIR ENIGE ANDER RELEVANTE ANTWOORD.

Globale assessering van uitgebreide skryfwerk

Die uitgebreide skryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die opvoeder die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs “feite” neer te skryf om 'n hoë punt te behaal nie. Dit sal leerders ook ontmoedig om “modelantwoorde” voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet vir leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepeenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun
- Die leerder se interpretasie van die vraag

Assesseringsprosedures by uitgebreide skryfwerk

1. Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.
2. Tydens die eerste deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt (bullet) in die nasienriglyne), vir elke hoofmoment (aangedui met 'n kolpunt), 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt), bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.
3. Die volgende addisionele simbole kan ook gebruik word:

- Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie

- Verkeerde stelling

- Irrelevante stelling

- Herhaling

R

- Analise

A✓

- Interpretasie

1✓

4. Die matriks

4.1 **Die gebruik van 'n analitiese matriks vir die assessering van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 7)**

By die nasien van uitgebreide skryfwerk met verwysing na bl. 7, moet die gegewe kriteria in die matriks gebruik word. Beide die inhoud en die aanbieding moet in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

- 4.1.1 Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

- 4.1.2 Die tweede deurlees van die skryfwerk sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 5	

- 4.1.3 Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	} 18-19
A	VLAK 5	

4.2 **Gebruik van holistiese rubriek vir nasien van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 8)**

Die gegewe rubriek wat inhoud en aanbieding in ag neem, moet gebruik word by die nasien van uitgebreide skryfwerk.

I en A	VLAK 5	18 - 20
--------	--------	---------

GRAAD 12 ANALITIESE MATRIKS VIR UITGEBREIDE SKRYFWERK: PUNTETOTAAL: 30

	VLAK 7	VLAK 6	VLAK 5	VLAK 4	VLAK 3	VLAK 2	VLAK 1
AANBIEDING	Baie goed beplan en gestruktureer. Goeie sintese van inligting. Goed gebalanseerde argument is ontwikkel. Argument deurgaans volgehou en verdedig.	Goed beplan en gestruktureer. Sintese van inligting. Goed gebalanseerde oorspronklike, onafhanklike argument ontwikkel. Gebruik getuienis om die argument te ondersteun.	Goed beplan en gestruktureer. Ontwikkel duidelike argument. Oorspronklike slotsom bereik op grond van getuienis. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Kom tot onafhanklike slotsom. Gebruik getuienis om gevolgtrekking te ondersteun.	Argument beplan en gestruktureer. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom op grond van getuienis Skryfwerk gestruktureerd	Argument beplan en gestruktureer. Sommige getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom nie duidelik ondersteun deur getuienis nie.	Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend/ poging om argument te ontwikkel.	Min sprake van analise en geskiedkundige verduideliking. Antwoord glad nie gestruktureerd nie.
INHOUD							
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudseleksie ten volle relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is.	27-30	24-26					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is	24-26	23	21-22				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.		21-22	20	18-19			
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Gebreke ten opsigte van inhoud/ irrelevante inhoudseleksie.			18-19	17	15-16		
VLAK 3 Inhoudseleksie hou nie altyd verband met die vraag nie. Weglatings.				15-16	14	12-13	
VLAK 2 Inhoud skraal. Vraag ontoereikend beantwoord.					12-13	11	9-10
VLAK 1 Vraag nie beantwoord nie. Inhoud ontoereikend. Heeltemal irrelevant.						9-10	0-8

GRAAD 12 HOLISTIESE RUBRIEK OM UITGEBREIDE SKRYFWERK TE ASSESSEER (BV. 'N OPSTEL WAT VERWYS NA BRONNE, VERSLAG, NUUSBERIG, ENS.)

VLAK	Indien die kandidaat alle of die meeste van die vaardighede op 'n spesifieke vlak gedemonstreer het, sal die punt relevant tot die kategorie aan hom/haar toegeken word.
7 Uitstekend 80 – 100% 24 – 30 [Uitstekend]	Fokus deurgaans op onderwerp – demonstreer 'n logiese en samehangende progressie tot slotsom Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Groepeer bronne (nie noodsaaklik nie, maar behoort nie 'n lys bronne neer te skryf nie) Demonstreer agtergrondkennis oor die bronne Waar van pas, word teenargumente volledig bespreek Verwys korrek na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperkings van bronne Druk hom-/haarself duidelik uit Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/ oorspronklike slotsom)
6 Verdienstelik 70 – 79% 21 – 23 [Baie goed]	Wend goeie poging aan om konsekwent te fokus op onderwerp, maar argument verloor soms fokus Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Goeie gebruik van relevante bewyse uit bronne Poog om teen-argument te oorweeg Poog om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Goeie uitdrukking Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/ oorspronklike slotsom)
5 Substantief 60 – 69% 18 – 20 [Goed]	Poog om te fokus op die onderwerp, maar argument het tekortkominge Begryp die meeste van die bronne Gebruik die meeste van die bronne Selekteer relevante bronne Uitdrukking goed, maar daar is foute Tekort aan diepte in oorhoofse fokus, en verwys nie na een of meer relevante bronne nie As toepaslik, poog om teenargument te oorweeg. Oppervlakkig of geen poging om 'n relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperktheid van bronne te verwys nie Poog om standpunt in te neem (fokus op beperkings, ens.) om onafhanklike gevolgtrekking te maak.
4 Gemiddeld 50 – 59% 15 – 17 [Bevredigend]	Poog om op onderwerp te fokus, maar argument verloor dikwels fokus Gemiddelde begrip van die meeste van die bronne Gemiddelde gebruik van relevante getuieis uit die bronne Gemiddelde poging om teenargument te oorweeg Gemiddelde poging om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Uitdrukking bevredigend Wend poging aan om standpunt in te neem, maar ernstige gebrek aan skakel met res van opstel Skryfwerk mag neig om bronne te lys en fokus daaraan te haak
3 Toereikend 40 – 49% 12 – 14 [Redelik]	Geringe poging om te fokus op die onderwerp Min begrip van die bronne Sukkel om relevante inligting uit die bronne te lig Geen aanhalings nie – of oor die algemeen irrelevant Wend geringe poging aan om teenargumente te oorweeg Bronne word gelys Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Geringe uitdrukking Geringe poging om standpunt in te neem (sukkel om tot 'n onafhanklike slotsom te kom)
2 Elementêr 30 – 39% 09 – 11 [Swak]	Kan nie op onderwerp fokus nie Kan nie relevante bronne identifiseer nie Geen aanhalings nie – of meestal irrelevant Poog glad nie om teenargument te oorweeg nie Skryfwerk bloot 'n lys van bronne Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Baie swak uitdrukking Swak poging om standpunt in te neem, indien enige
1 Nie behaal nie 0 – 29% 0 – 8 [Baie swak]	Geen poging om op die onderwerp te fokus nie Maak glad nie gebruik van bronne nie Heeltemal irrelevant Skryf bron direk oor Antwoord uiters swak

VRAAG 1: WATTER IMPAK HET DIE INEENSTORTING VAN DIE USSR IN 1989 OP SUID-AFRIKA GEHAD?

1.1

1.1.1 *[Verduideliking van die historiese konsep uit Bron 1A – V1 – LU2 (AS1)]***Kandidate moet die volgende aspekte in hul antwoord insluit:**

- Die term beteken 'openlikheid' / geleentheid vir debattering
- Instelling van sosiale en politieke hervorming om verandering in USSR teweeg te bring bv. groter demokrasie
- Vermindering van media sensuur en het vryheid van uitspraak toegelaat
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.1.2 *[Analiseer informasie uit Bron 1A – V2 – LU1 (AS3)]*

- Media kon nou oor korrupsie in die regering rapporteer sowel as die omstandighede waaronder die Russiese bevolking gelewe het
- Die media is toegelaat om die regering te kritiseer
- Dit het gelei tot die val van sy regering/kommunisme
- Kon nie die gevolge van Glasnost hanteer nie
- Kommuniste binne sy regering het sy hervormings teengestaan
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Hervormingsmaatreëls het nie die verwagte resultate gelever nie
- Glasnost gee aanleiding tot meer kritiek van Gorbatsjof as die verwagte media vryheid wat gewone Russe verwag het
- Sy bedoeling om slegs kommunisme te hervorm was oorval deur onvoorsienbare omstandighede
- Onvoldoende steun van sy eie regering
- Glasnost het 'n te groot probleem geword en kon nie meer beheer word nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2 *[Verduideliking van informasie uit Bron 1B – V2 – LU1 (AS3)]*

- Om die ANC as 'n onafhanklike mag te projekteer
- Vir erkenning deur die Westerse lande
- Om die ANC voor te berei vir onderhandeling of om van die apartheidsregering oor te neem
- Om die ANC rigting te gee
- Verwagte beperkte finansiële ondersteuning van die USSR
- Om die weg te baan vir die beëindiging van apartheid
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.3

1.3.1 *[Onttrekking van informasie uit Bron 1C – V1 – LU1 (AS3 en 4)]*

- Die dood/ineenstorting van kommunisme
- Die ineenstorting van USSR
- Die verdwyning van Marxisties-Leninistiese state
- Die val die Berlynse Muur
- Einde van Russiese materiële ondersteuning aan die ANC en SAKP
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 1) (2)

1.3.2 *[Analiseer informasie uit Bron 1B – V2 – LU1 (AS3)]*

- Omdat kommunisme tot 'n einde gekom het in USSR
- Wêreldwye sameswerings teorie van kommunistiese oorheersing verdwyn
- Verdwyning van totale aanslag teorie
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.4 *[Onderzoek en verduidelik die wisselwerking tussen veranderde magsverhoudings uit Bronne 1B en 1C – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

Kandidate moet na beide bronne verwys wanneer die vraag beantwoord word

BRON 1B

- Gee aan die ANC 'n geleentheid om sy beleid rakende onderhandeling met die apartheid regering weer in heroorweging te bring
- Die ANC moes sy wapen stryd 'militêre strategie' heroorweeg
- Enige ander relevante antwoord

BRON 1C

- Dit het die vrees vir die 'totale aanslag' verwyder
- Die einde van kommunisme in USSR het impliseer dat die ANC nie meer op Sowjet hulp kon staatmaak nie.
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.5

1.5.1 *[Analiseer informasie uit Bron 1D – V2 – LU1 (AS3 en 4)]*

- De Klerk moes verander
- De Klerk het apartheid afgeskaf
- De Klerk het tred gehou met wêreldwye politieke verandering
- De Klerk is gesien as 'n visioenêre leier
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.5.2 *[Analiseer informasie uit Bron 1D – V2 – LU1 (AS3)]*

- Apartheid/ afsonderlike ontwikkeling (enige 1 x 2) (2)

1.5.3 *[Analiseer en interpreteer informasie uit Bron 1D – V3 – LU1 (AS3)]*

Kandidate moet die mate waarin hulle saamstem weergee:

- Gorbatsjof stel perestroika in om kommunisme te hervorm
- Apartheid kon nie hervorm word nie, maar moes afgeskaf word
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.5.4 *[Sintese van informasie om 'n oorspronklike argument te ontwikkel deur die gebruik van bewyse om die argument te ondersteun – V3 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]***STEM SAAM**

- De Klerk het besef dat hy apartheid moes afskaf
- Die feit dat sy proses van verandering tred gehou het met gebeure wys dat hy pragmaties was in die ontluikende omstandigheid
- Enige ander relevante antwoord

STEM NIE SAAM

- Hy mag moontlik nie saam stem dat hy 'n minderwaardige rol gespeel het om apartheid te verander nie
- Die feit dat sy hervormings beïnvloed was deur ander gebeurtenisse mag impliseer dat hy deur eksterne/interne faktore beheer was
- Enige ander relevante antwoord (1 x 3) (3)

1.6 *[Keuse van Bronne 1C of 1D om hul bruikbaarheid te beklemtoon oor die invloed van Gorbatsjof se beleid op De Klerk – V3 – LU1 (AS3 en 4); LU2 – (AS2) LU3 – (AS2)]*
Kandidate kan of Bron 1C of Bron 1D kies en hul antwoord ondersteun met relevante bewyse.

BRON 1C is bruikbaar as gevolg van die volgende:

- Dit is bruikbaar omdat dit geneem is uit 'n gepubliseerde boek en dit verduidelik hoe die ineenstorting van kommunisme die vrugbare grondslag gelê het vir onderhandelinge wat apartheid in Suid-Afrika sou beëindig
- Dit is bruikbaar omdat dit deur Suid-Afrikaanse historici (Giliomee et al.), wat op hoogte van sake was gedurende hierdie tydperk geskryf is.
- Dit is bruikbaar omdat dit insig gee hoe die val van kommunisme die weg gebaan het vir politieke hervorming in Suid-Afrika.
- Enige ander relevante antwoord

BRON 1D is bruikbaar as gevolg van die volgende:

- Dit is bruikbaar want dit kom uit 'n gepubliseerde boek en verduidelik hoe Glasnost De Klerk beïnvloed het om hervorming in te stel
- Dit wys hoe De Klerk sy hervormings op 'n praktiese manier implementeer het en daarom is dit relevant
- Die Bron is geskryf deur Allister Sparks, 'n gerespekteerde politieke analiseerder
- Dit is bruikbaar omdat Sparks 'n kritiek van die apartheid regering is maar hy gee krediet aan De Klerk
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

1.7 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit al die Bronne – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2 en 3); LU3 (AS2)]*

Kandidate kan die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

- Beleid van 'perestroika' (vir ekonomiese rekonstruksie) beïnvloed ekonomiese verandering in Suid-Afrika
- Einde van kommunisme het die val van kommunisme en die val van die USSR
- Val van kommunisme gee De Klerk politieke ruimte om gewaagde hervormings-skuiwe te maak en apartheid af te skaf
- Met die val van kommunisme kon die ANC nie langer op die USSR staatmaak en moes met De Klerk onderhandel
- Gorbatsjof se beleid het die ANC beïnvloed om te herdefinieer/herposisioneer en om te onderhandel met die Nasionale Party
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAKE 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op elementêre wyse bv. toon min of geen begrip van hoe glasnost en perestroika aanleiding gegee het tot onderhandelinge tussen die NP en die ANC • Gebruik bewyse gedeeltelik om 'n paragraaf te skryf of kan nie 'n paragraaf skryf nie. 	Punte: 0 – 2
VLAKE 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp bv. toon 'n begrip van hoe glasnost en perestroika aanleiding gegee het tot onderhandelinge tussen die NP en die ANC • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier om 'n paragraaf te skryf 	Punte: 3 – 5
VLAKE 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip van hoe glasnost en perestroika aanleiding gegee het tot onderhandelinge tussen die NP en ANC • Gebruik bewyse effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp 	Punte: 6 – 8

(8)

1.8 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

1.8.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasie vaardighede. - V1 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik hoe die ineenstorting van die USSR, Suid-Afrika se politieke toekoms beïnvloed het.

Kandidate kan die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet verduidelik hoe die ineenstorting van die USSR, Suid-Afrika se politieke toekoms beïnvloed het en hoe dit die weg gebaan het vir onderhandelinge.

UITBREIDING

- Gorbatsjof se rol in die beëindiging van kommunisme – instelling van glasnost en perestroika in Rusland
- Die uitwerking van glasnost en perestroika op Suid-Afrika
- Die ineenstorting van kommunisme bied aan De Klerk politieke ruimte om hervormings mee te bring
- De Klerk kon nie argumenteer dat apartheid die vloedgolf van kommunisme stuit nie
- Verbode politieke organisasies kon nie meer na verwys word as 'kommunis geïnspireerde terroriste'
- De Klerk was forseer om te onderhandel met gewese verbode politieke organisasies soos die ANC
- Bevrydingsorganisasies moes die gewapende stryd prysgee om die proses van onderhandelinge te begin
- Die weg gebaan vir onderhandelinge met die ANC wat aanleiding gegee het tot die demokratisering van Suid-Afrika
- Proses van onderhandeling was begin om apartheid te beëindig
- [USSR se ekonomiese stagnering beïnvloed politieke verandering in Suid Afrika]
- [Die VSA se onttrekking van hulp aan die NP – affekteer Suid Afrika se politieke toekoms]
- Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet hul bespreking in 'n relevante slot saamvat

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die uitgebreide skryf stuk te assesser

1.8.2 *[Sintese van informasie om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur die gebruik van bewyse uit die al Bronne en eie kennis om argument te ondersteun – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet of saamstem of nie, met die aanname dat die ANC apartheid in Suid-Afrika beëindig het. Hulle moet 'n gedagtegang aanneem en hul antwoord toelig met historiese bewyse.

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

- Inleiding: Kandidate moet demonstree tot watter mate die ANC bygedra het tot die beëindiging van apartheid.

UITBREIDING

Deur met die stelling saam te stem moet kandidate die volgende punte in hul uitbreiding insluit:

- Die Glasnostbeleid het die weg gebaan vir beide die ANC en die PAC om te hervorm
- Daar was druk van belangrike magte om te werk in die rigting van 'n vreedsame oplossing
- Die ANC het homself in 'n posisie bevind om aanvaarding te vind van Westerse lande
- Die verdwyning van Marxisties-Leninistiese state en die val van die Berlynse Muur het die ANC geaffekteer
- Die Klerk het hervorming begeer
- USSR se ekonomie was nie in staat om hulp aan Afrika te gee nie
- Suid Afrika se ekonomie het geval in 1989
- Die ANC se stryd om selfbeskikking het begin
- Die ANC en die regering moes 'n vreedsame en werkbare oplossing vind
- Die apartheidsregering het die geleentheid aangegryp om met die ANC te onderhandel want daar was nie meer 'n bedreiging van die Sowjetunie nie
- Beide die NP en die ANC het kennis geneem van interne faktore (ekonomie, stagnasie, onrus, finansiële krisis ens) om die land se toekoms te verseker
- Enige ander relevante antwoord

Deur nie met die stelling saam te stem moet kandidate die volgende punte in hul uitbreiding insluit:

- FW de Klerk, 'n konserwatiewe politikus vervang PW Botha as leier van die NP
- Gorbatsjof was die nuwe verkose algemene sekretaris van die USSR
- Gorbatsjof stel sy beleid van Glasnost in wat gemik is op politieke verandering
- Die ineenstorting van kommunisme in Oos Europa het dit vir De Klerk moontlik gemaak om die ANC en ander buite parlementêre organisasies te ontban
- Die einde van die Koue Oorlog het dit vir De Klerk moontlik gemaak om onderhandelinge te begin
- De Klerk kondig die vrylating van Mandela aan– 'n stap om apartheid te beëindig
- De Klerk glo dat die ineenstorting van die USSR die politieke situasie in Suid-Afrika beïnvloed het
- De Klerk erken dat politieke verandering onafwendbaar is
- Enige ander relevante antwoord

- Samevatting: Kandidate moet hul bespreking in 'n relevante slot saamvat.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfstuk te assessseer

[75]

VRAAG 2: HOE HET DIE INEENSTORTING VAN DIE SOWJETUNIE BYGEDRA TOT DIE HERVOORSTELLING VAN EGIPTEN IN DIE 1990's?**2.1****2.1.1 [Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V2 – LU2 (AS3)]**

- Ineenstorting van die Sowjet Unie
- Westerse hulp aan Afrika state was verminder (2 x 2) (4)

2.1.2 [Uittreksel van bewyse uit Bron 2A – V1 – LU1 (AS3)]

- Internasionale Monetêre Fonds (IMF)
- Wêreld Bank (2 x 1) (2)

2.1.3 [Vergelyking en Interpretering van bewyse uit Bron 2A – V3- LU1-(AS3)]

- **Westerse ekonomiese sisteem**- gebaseer op kapitalistiese beginsels; private kapitaal; hoë produksie vlakke; uitbuiting van werkers; swak besoldiging en toename in profyt
- **Sowjet ekonomiese sisteem**- gebaseer op kommunistiese beginsels; staat beheer; arbeid intensief; menseregte skending; swak werksomstandighede
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

2.1.4 [Uittreksel van bewyse uit Bron 2A – V1 – LU2 (AS3)]

- Hulp van die VSA (1 x 1) (1)

2.1.5 [Verduideliking van historiese konsepte uit Bron 2A – V2 – LU1 (AS3)]**Sosialisme**

- Samelewing so georganiseer om ongelykhede te voorkom
- Die kollektiewe belang van die hele samelewing moet bo die individuele belange van die lede wees
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

Vrye Mark

- Ope ekonomie, toelaat vir buitelandse maatskappye om te belê
- Vrye handel word aangemoedig
- Tariewe op invoer produkte is laag
- Minder subsidies op verbruikers goedere
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.1.6 [Evaluerende van Bron 2A vir regverdiging- V3 - LU3 (AS3)]

Kandidate kan aandui of regverdig en nie regverdig en hul antwoord ondersteun met relevante bewyse

REGVERDIG

- Ryk nasies wou hul profyt vermeerder/verdubbel
- Hulle was befonds deur die Wêreld Bank en die Internasionale Monetêre Fonds wat waarde vir hul beleggings wou hê
- Profyt was die motief vir beleggers
- Hulpbehoewende lande moes waak teen misbruik van buitelandse hulp
- Enige ander relevante antwoord

NIE REGVERDIG

- Beteken minder verantwoordelikheid van staat om vir dienste in Egipte te sorg
- Staat het vir min werkgeleenthede voorsiening gemaak
- Privatisering beteken meer inflasie omdat privaat besighede meer profyt wou maak
- Dit het 'n negatiewe uitwerking op werkskepping van gewone mense gehad
- Gaping tussen ryk en arm vergroot – toename in armoede
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.2**2.2.1** *[Interpretasie en evaluering uit Bron 2B – V2 – LU1 (AS3)]*

- Hy was onverdraagsaam ten opsigte van opposisie
- Diktator
- Min vryhede en geleenthede vir gewone Egiptenare
- Hy het nie 'n maatskaplike ontwikkelingsplan in plek gehad nie
- Swak ekonomiese beleid – hoë inflasie
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2 – LU1 (AS3)]*

- Ongelyke ontwikkeling
- Hoë inflasie
- Vermindering in subsidies
- Begroting beheer
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 1) (2)

2.2.3 *[Interpretasie van Bronne 2A en 2B – V2 – LU1 (AS3)]***(a) Welgestelde Egiptenare**

- Hoë lewenstandaard was gehandhaaf
- Het ryker geword, meer profyt gemaak
- Het baie van die land se rykdom beheer
- Kinders het die beste skole en universiteite bygewoon
- Aangehou om die voordele te benut wat die Egiptiese regering aan hulle gegee het
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

(b) Meerderheid Egiptenare

- Lewenstandaarde het versleg
- Inflasie het toegeneem
- Oorbevolking
- Armoede styg
- Vermindering in regerings subsidies
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.3

2.3.1 *[Interpretasie en evaluering van Bron 2C – V2 – LU1 (AS3)]*

- Mubarak se bestuur van Egipte vergelyk met die huidige stand van sake (politieke en ekonomiese wanbestuur)
- Sy regering het staat gemaak op die ondersteuning van die leer
- Regering het slegs die ryk handelsklas bevoordeel
- Egipte onder Mubarak word voorgestel as siek en kwynend
- Spotprenttekenaar kan bevooroordeel wees teenoor die regering van Hosni Mubarak
- Enige ander relevante antwoord

(enige 1 x 2) (2)

2.3.2 *[Interpreteer en evalueer Bron 3C – V3 – LU1(AS3)]*

Kandidate moet aandui of die spotprent akkuraat is of nie en hul antwoord ondersteun met relevante bewyse.

AKKURAAT

- Hy was polities korrupt bv. onverdraagsaam teenoor opposisie
- Ekonomiese beleid het slegs klein groepie bevoordeel bv. Ryk en regerende klasse
- 20 % - 30% of 80 miljoen Egiptenare lewe in armoede
- Swaar op die leer staat gemaak
- Enige ander relevante antwoord

NIE AKKURAAT NIE

- Sommige Egiptenare trek voordeel uit sy beleid
- Subsidies was beskikbaar om armoede te verlig
- Het stabiliteit in die Midde Ooste meegebring
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

2.3.3 *[Evalueer die bruikbaarheid van Bron 2C – V3 – LU1 (AS4)]*

- Geldigheid van die bron kan bevraagteken word
- Bron is bevooroordeel, dit weerspieël slegs die siening van die spotprenttekenaar/ouditeur
- Maak voorsiening vir 'n teenstrydige standpunt
- Dit is 20 jaar na die val van kommunisme geteken - relevant
- Die spotprent is egter relevant omdat dit wys wat mense van die politieke en ekonomiese situasie gedink het in Egipte gedurende die tyd
- Die betroubaarheid van die bron kan bevraagteken word omdat dit gebaseer is op veralgemenings
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

2.4 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse van al die Bronne – V3 – LU1 (AS 3 en 4), LU2 (AS1, 2 en 3) LU3 (AS 1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate kan van die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

- Na 1989 het Egipte nuwe 'n nuwe ekonomiese beleid ingestel (neo-liberalisme)
- Ekonomie oopgestel vir invoere en buitelandse beleggings
- Meerderheid Egiptenare het nie voordeel getrek uit die nuwe ekonomiese beleid
- Privatisering van staatseiendom gee aanleiding tot werkloosheid
- Inflasie beteken hoër pryse vir Egiptenare
- Mubarak het nie die weghol armoede en werkloosheid aangespreek nie
- Lewenstandaarde daal
- Meer Egiptenare het arm geword en ontberinge ervaar
- Vermindering in subsidies het die omstandighede vererger
- Weermag speel 'n rol in die korrupsie
- Regering se onbevoegdheid om werkbare beleide in te stel
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse bv. toon min of geen begrip hoe die implementering van liberale ekonomiese beleide aanleiding gegee het tot 'n ongelyke gemeenskap in Egipte • Gebruik bewyse gedeeltelik om 'n paragraaf te skryf of kan nie 'n paragraaf skryf nie. 	Punte: 0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp bv. toon 'n begrip hoe die implementering van liberale ekonomiese beleide aanleiding gegee het tot 'n ongelyke gemeenskap in Egipte • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier om 'n paragraaf te skryf 	Punte: 3 – 5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. toon 'n deeglike begrip van hoe die implementering van liberale ekonomiese beleide aanleiding gee het tot 'n ongelyke samelewing in Egipte • Gebruik bewyse effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp 	Punte: 6 – 8

(8)

2.5 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

2.5.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasie vaardighede - V1 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3(AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik hoe die ineenstorting van die USSR bygedra het dat Egipte homself herstruktureer het gedurende die 1990's.

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte in hul antwoord insluit.

- Inleiding: Kandidate moet 'n uitspraak maak hoe die ineenstorting van die USSR Egipte gedurende die 1990's affekteer het of enige ander relevante inleiding.

UITBREIDING

- Sosialistiese ekonomiese beleide is vervang met kapitalisme
 - Wêreld monetêre instellings beïnvloed Egipte om sy ekonomiese beleid te verander
 - Die uitwerking van die Wêreld Bank en Internasionale Monetêre Fonds op die ekonomie en die gevolge daarvan
 - Die resultate van die regering se ekonomiese beleid op Egipte
 - Politieke korrupsie en hoe dit invloed Egipte beïnvloed het
 - Ongelykhede onder die bevolking (Ryk teenoor Arm)
 - Invloed van inflasie op Egipte
 - Ongevoeligheid van die ryk regerende stand teenoor die armes
 - Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet hul argument in relevante slot saamvat.
- (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die uitgebreide skryf stuk te assessseer

2.5.2 *[Sintese van informasie om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur die gebruik van bewyse vanuit al die bronne en eie kennis om die argument te steun - V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Deur gebruik te maak van al die Bronne sowel as hul eie kennis, moet kandidate aandui of hulle met die stelling saam stem al dan nie. Hulle moet duidelik 'n relevante gedagterigting inneem en wys hoe die politieke en ekonomiese beleide van Hosni Mubarak die basiese regte van Egiptenare geskend het.

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte in hul antwoord in sluit.

- Inleiding: Kandidate moet aandui of hulle met die stelling saam stem of nie en wys hoe hulle beoog om hul gedagtegang te ondersteun.

UITBREIDING

- Uitwerking van die Koue Oorlog
 - Neo-liberale ekonomiese beleid/IMF/Wêreldbank het bygedra tot armoede en werkloosheid van Egiptenare
 - Egiptenare se persepsie dat die nuwe beleid 'n mislukking was
 - Geen vertroue in die ekonomie van Egipte
 - Weghol armoede weens die ongelyke ontwikkeling wat die rykes bevoordeel het
 - Regering het nie armoede effektief aangespreek nie
 - Wys onverdraagsaamheid teenoor demokratiese waardes
 - Egiptenare het vertroue verloor in Mubarak se leierskap
 - Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet hul antwoord in 'n relevante slot saamvat (30)

Indien kandidate nie met die stelling saamstem nie moet hulle, hul argument toelig met relevante bewyse

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om die uitgebreide skryf stuk te assesser

[75]

VRAAG 3: HOE HET DIE ONDERHANDELINGSPROSES DIE WEG GEBAAW VIR 'N DEMOKRATIESE SUID-AFRIKA?**3.1.1 [Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1 – LU1 (AS3)]**

- Om 'n demokratiese Suid-Afrika te in te stel
- Om 'n werkende verhouding tussen die NP en ANC te ondersoek/om te onderhandel
- Om met struikelblokke wat die onderhandelingsproses kan konfronteer te deal
- Om apartheid te beëindig
- Enige ander relevante antwoord

(enige 1 x 1) (1)

3.1.2 [Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1 – LU1 (AS3)]

- Hersien die gewapende stryd
- Hersien die Veiligheidswet
- Beëindiging van die noodtoestand

(enige 2 x 1) (2)

3.1.3 [Verduideliking van bewyse uit Bron 3A – V3 – LU1 (AS3)]

- ANC en NP het aangehou met formele samesprekings in Suid Afrika
- Eerste keer dat swart en wit as gelykes saam sit en oor die toekoms van Suid Afrika besluit
- Amnestie vir politieke oortredings
- Verdere vrylating van politieke gevangenes
- Enige ander relevante antwoord

(enige 1 x 2) (2)

3.1.4 [Vergelyk die bewyse van die geskrewe met die visuele Bron in Bron 3A – L2 – LU1 (AS3)]

- Albei bronne bevestig die nie-rassige samestelling van die onderhandelingspartye
- Albei bronne dui aan dat die NP en die ANC openlik saam kon praat/ as gelyke vennoot
- Die geskrewe bron dui aan dat die vergadering tussen die ANC en NP plaasgevind het by die Groote Schuur en die visuele bron beeld die afvaardiging van die NP en ANC by Groote Schuur uit
- Die geskrewe bron praat oor hoop en optimisme en die visuele bron beeld hoop en optimisme uit
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

3.2.1 [Interpretasie en evaluering van bewyse uit Bron 3B – V3– LU1 (AS3)]

- Dit was die eerste keer dat swart en wit Suid Afrikaners op hierdie manier ontmoet het
- Historiese vergadering/ begin van geskiedenis in wording
- 'n Mens sou groot leiers soos Mandela en De Klerk ontmoet
- 'n Mens sou die leiers in wie se hande die toekoms van Suid Afrika vertrou is, ontmoet
- Enige ander relevante antwoord

(enige 1 x 2) (2)

3.2.2 Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V2 – LU1 (AS3)]

Mandela en De Klerk is beskou as sleutelfigure van belangrike politieke organisasie by KODESA weens die volgende:

- Hoop en vrese het op hulle skouers gerus
- Twyfel en verwagtings het op hulle skouers gerus
- Hulle moes geweld beëindig
- Moes linkse en regse politieke partye bymekaar bring
- Hulle moes Suid Afrika verander
- Hulle moes apartheid afskaf en 'n demokratiese land tot stand bring
- Verteenwoordig hoop en strewes van swart en wit Suid Afrikaners
- Mandela en de Klerk was leiers van die twee hoof partye
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

3.2.3 [Interpretasie en analise van 'n visuele bron uit Bron 3B – V3 – LU1 (AS3)]

JA

Wanneer 'n kandidaat ja antwoord moet dit met die volgende toegelig word:

- Dui alle swart en wit Suid Afrikaners as verenig aan
- Dui aan dat alle mense van Suid Afrika saamwerk
- Dit wys dat swart en wit Suid Afrikaners saam sit / vertoon eenheid
- Die sonstrale dui op hoop en optimisme/helder toekoms
- Enige ander relevante antwoord

NEE

(enige 2 x 2) (4)

Ken punte toe wanneer kandidate nee antwoord, maar dan moet dit behoorlik toegelig word

3.3**3.3.1 [Interpretasie en evaluering van bewyse uit Bron 3C – V2 – LU1 (AS3)]**

- Onderhandelings kon tot 'n oplossing lei – 'n nuwe demokratiese grondwet
- Onderhandelings kon lei tot 'n nuwe demokratiese regering
- Politieke veranderinge is teweeggebring
- Persoonlike aantrekkingskrag
- Wedersydse vertrouwe
- Sin van eienaarskap van die proses
- Enkele kans op vreedsame oplossing
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

3.3.2 [Interpretasie en evaluering van bewyse uit Bron 3C – V2 – LU1 (AS3)]

- Aanvanklike mislukking van die onderhandelingsproses/ magsdeling
- Geweld/Boipatong-slagting/Derdemag-betrokkenheid
- Massa-aksie
- Dood van Chris Hani
- Protes van regsgesindes
- Afwesigheid van verskeie partye
- Om aan die verwagtinge van die internasionale gemeenskap te voldoen
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

3.3.3 *[Evaluering en interpretasie van bewyse uit Bron 3C – V2 – LU1 (AS3)]*

- Geweld [ten tye van Boipatong] het hom laat besef dat almal gelyke regte nodig het
- Geweld het veroorsaak dat hulle besef het dat Suid Afrika 'n nuwe grondwet nodig het
- Sluipmoord op Chris Hani het die onderhandelingsproses versnel
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.3.4 *Evaluering en interpretasie van bewyse uit Bron 3C – V2 – LU1 (AS3)]***(a) Regsgesinde Suid-Afrikaners**

- Met woede
- Met besorgdheid
- Ongelukkig omdat die meerderheidsregering 'n werklikheid sou word
- Wou nie verander nie
- Was bang vir demokrasie
- Was bang om regeer te word deur 'n swart Suid Afrikaanse regering
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

(b) Swart Suid-Afrikaners

- Gelukkig/opgewonde/hoopvol
- Het gewag vir verandering en demokrasie
- Was in afwagting vir vryheid en die verwydering van outokratiese regering
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.4 *[Vergelyk bewyse uit Bronne 3B en 3C – V3 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2)]*

- Daar is geen siening van regsgesindes nie
- Daar is geen siening van linksgesindes nie
- Sienings van die leiers van onafhanklike swart tuislande ontbreek
- Daar is geen siening van diegene wat onderhandelings teengestaan het nie
- Gee slegs sieninge wat positief is oor die onderhandelingsproses
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.5 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse van al die Bronne - V3- LU1 (AS3 en 4), LU2 (AS1, 2 en 3) LU3 (AS 1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate kan die volgende aspekte in hul antwoord in sluit :

- Eerste formele samesprekings tussen die ANC en NP
- Politieke gevangenis is vrygelaat en weerstandbewegings is ontban
- Mandela en De Klerk lei die onderhandelingsproses
- Mandela en De Klerk se verpligting om verandering te bring
- Regering se denkgigting het verander – besluit om te onderhandel
- Hoop en optimisme
- Rol van die werkgroep
- Noodtoestand wat opgehef is
- Regering het ingestem om die Wet op Afsonderlike Geriewe op te hef
- Demonstreer welwillendheid en volwassenheid van leiers om die onderhandelingsproses te begin
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op elementêre wyse, d.w.s. toon min of geen begrip van hoe die Groote Schuur Minuut die grondslag gelê het vir die onderhandelingsproses • Gebruik bewyse gedeeltelik om 'n paragraaf te skryf of kan nie 'n paragraaf skryf nie. 	Punte: 0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip van hoe die Groote Schuur Minuut die grondslag gelê het vir die onderhandelingsproses • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier om 'n paragraaf te skryf 	Punte: 3 – 5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip van hoe die Groote Schuur Minuut die grondslag gelê het vir die onderhandelingsproses • Gebruik bewyse effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp 	Punte: 6 – 8

(8)

3.6 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

3.6.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasievaardighede - V1 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Wanneer hierdie opstel geskryf word, moet kandidate op die verskillende stappe, gebeurtenisse en rolspelers wat die pad na 'n demokratiese Suid Afrika tussen 1990 en 1994 geopen het, fokus.

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte in hul antwoord in sluit :

- Inleiding: Kandidate moet 'n stelling maak oor hoe verskillende rolspelers die pad na 'n demokratiese Suid-Afrika gelei het.

UITBREIDING

Fokus op die onderhandelingsproses tussen 1990 en 1994:

- De Klerk se toespraak wat die vrylating van Mandela aankondig
- Die onderhandelingsproses begin
- Die eerste formele vergadering vind plaas by Groote Schuur – vrylating van politieke gevangenes
- Pretoria Minuut – ANC kondig die opskorting van die gewapende stryd aan
- KODESA 1 - werkgroepe is opgestel om spesifieke sake te hanteer
- Regsgesinde Konserwatiewe Party en die linkse Pan Afrikanistiese Kongres het KODESA geboikot
- IVP leier, Mangosuthu Buthelezi/COSAG het geweier om die vergadering by te woon
- Slegs blankes referendum gee vir De Klerk die mandaat om te onderhandel
- KODESA 11 het misluk oor meerderheidsregering / magsdeling / streeksmagte
- Toenemende geweld (bv. Boipatong, Bhishe ens)
- Notule van Begrip ontstaan as gevolg van samesprekings tussen Cyril Ramaphosa en Roelf Meyer
- Uitfaseringsklousule en die rol van Joe Slovo/ (Veelparty samesprekings)
- Sluipmoord op Chris Hani lei tot protes en versnel onderhandelings
- Bestorming van die Wêreld Handel Sentrum deur die regsgesinde AWB
- Finale ooreenkoms is bereik
- 1994 verkiesing
- Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet hulle argument met 'n relevante slot saamvat

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser

3.6.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur gebruik te maak van inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou argument te ondersteun V2 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Hulle moet bespreek hoe hoop, optimisme en verbintenis gelei het tot die geboorte van 'n nie-rassige demokratiese Suid-Afrika in 1994.

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte in hul antwoord insluit :

- Inleiding: Kandidate moet aandui of hulle met die stelling saamstem al dan nie. Hulle gedagtegang moet toegelig word met historiese voorbeelde wat wys hoe Suid-Afrika 'n nie-rassige demokrasie geword het.

UITBREIDING

Indien kandidate JA sê, moet hulle die volgende insluit:

- Die onderhandelingsproses (bv. Groote Schuur Minuut, Pretoria Minuut)
- Verbintenis van die ANC om die gewapende stryd te hersien
- KODESA 1 – onderteken die Verklaring van Onderneming wat gemik was op die stigting van 'n nie-rassige, nie-diskriminerend Suid Afrika
- Slegs blankes referendum gee die mandaat vir De Klerk om aan te gaan met onderhandelings
- KODESA 11 misluk
- Toenemende geweld (i.e. Boipatong, Bhishe ens)
- Dood van Hani, maar Mandela vra vir kalmte
- Notule van Begrip het die onderhandelingsproses weer hervat
- Rol van Ramaphosa en Meyer
- Bestorming van die Wêreld Handel Sentrum deur regsgeestes
- Finale ooreenkoms word bereik
- 1994 verkiesing
- Enige ander relevante antwoord

- Samevatting: Kandidate moet hulle argument met 'n relevante slot saamvat

(30)

Indien kandidate NEE sê, moet hulle, hul antwoord ondersteun met relevante historiese bewyse.

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser

[75]

VRAAG 4: HOE HET DIE WAARHEID-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) SUID-AFRIKA SE VERDEELDE VERLEDE GEHANTEER?

4.1

4.1.1 *[Uittreksel van bewyse uit Bron 4A – V1- LU1 (AS3)]*

- Hy noem dat die doel was nie om 'n heksejag te hou/ of skenders van mense regte oortredings voor die hof te sleep en hulle aankla nie
- Hy wou hê Suid-Afrikaners moet vrede maak met hul verlede
- Hy wou die saak van rekonsiliasie bevorder
- Hy noem dat aansprake van mishandelinge teen die ANC nie onder die mat gegee gaan word nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 1) (2)

4.1.2 *[Verduideliking van 'n konsep uit Bron 4A – L1 – LU2 (AS1)]***(a) Versoening**

- Herstel vriendelike verhoudings tussen vorige vyande
- Versoening van verskille uit die verlede vir die algemene bes wil van Suid-Afrika
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

(b) Mense Regte

- Individuele regte bv. vryheid; gelykheid
- Regte wat mense het wat hulle beskerm teen mense regte skending of mishandeling
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

4.1.2 *[Interpreteer van bewyse uit Bron 4A – V2 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS2) LU3 (AS2)]***Kandidate moet na beide leiers verwys**

- Hulle was leiers in hul onderskeie velde
- Hulle was gerespekteer/eerbare leiers/morele standaarde
- Liberale politikus/ godsdiensleiers
- Hulle het die nodige vaardighede en was deskundiges vir die taak op hande
- Een is wit die ander is swart
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4A – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2) LU3 (AS2)]*

- WVK het mense regte skending van alle kante van die politieke spektrum ondersoek
- WVK moes getuienis van slagoffers en oortreders aanhoor
- WVK sou amnestie aan oortreders toeken en vrywaar van vervolging en nie burgerlike aksie instel/ geen algemene amnestie
- WVK se doel was om die waarheid na te streef
- Slagoffers sou kompensasië ontvang
- Onderneem om sy werk voort te sit deur verskeie komitees
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.2

4.2.1 *[Uittreksel van bewyse uit Bron 4B – V1 LU1 (AS3)]*

- Reid het stories gehoor van die WVK
- Reid geroer deur die stories wat by die WVK vertel is
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 1) (1)

4.2.2 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 4B – V3 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2); LU3 (AS2 en 3)]*

- Wou hê dat mense moes die rolprent ondervinding gebruik om met hul families en gemeenskappe te praat oor die gruweldade wat gepleeg is
- Mense moes praat oor soortgelyke persoonlike ervarings
- Het gehoop dat die boodskap van die rolprent hul lewens sou beïnvloed/dink
- Gehoop dat mense sal leer van apartheid in Suid-Afrika
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.2.3 *[Interpretasie en evaluering van bewyse uit Bron 4B – V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

Kandidate kan of effektief of nie effektief kies en hul antwoord ondersteun met geldige redes

EFFEKTIEF

- Diegene wat rolprente sien is baie keer diep beïnvloed
- Prente spreek baie keer sterker as woorde
- Rolprent dien as kompliment en versterk die geskrewe bronne/stories
- Enige ander relevante antwoord

NIE EFFEKTIEF NIE

- Rolprent was eensydig
- Rolprent maak gebruik van tegnologie
- Duur om 'n rolprent te kyk
- Passiewe manier om 'n boodskap oor te dra
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.3

4.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4C – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU3 (AS2)]*

- Spotprent het in die koerant verskyn omdat dit 'n veelbesproke onderwerp was
- Nuwe feite het aan die lig gekom oor apartheid gruweldade
- Om lesers in te lig oor die WVK
- Dit was ten tye van die uitreiking van die WVK verslag
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.3.2 *[Interpretasie en evaluering van bewyse uit Bron 4C – V3 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

Kandidate kan of akkuraat of nie akkuraat kies en hul antwoord ondersteun met geldige redes

AKKURAAT

- Pad na rekonsiliasie was lank en moeilik
- Die WVK het gruweldade wat deur oortreders gepleeg is bekend gemaak
- Wys dat party lede van die publiek belang gestel het in die werk van die WVK
- Die verwys na die rol van Desmond Tutu
- Enige ander relevante antwoord

NIE AKKURAAT

- Kan eensydig wees
- Fokus slegs op die negatiewe aspekte van die WVK
- Die WVK was 'n ope proses – die spotprenttekenaar skep die indruk dat die WVK agter geslote deure en 'n deurmekaar proses was
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.3.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4C -V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2 en 3)]*

Kandidate kan enige TWEE van die visuele elemente (die kopbeen, beendere; liggaamsdele of die gif maatfles of die motorband) kies om die boodskap te verduidelik.

Kopbene; beendere en liggaamsdele

- Die slagoffers van die polisie; faksie; hostel en 'derde mag' geweld gedurende apartheid
- Hul oorskotte was ontdek
- Die waarheid rakende gruweldade (o.a. moorde en verdwyning van aktiviste) was onthul
- Enige ander relevante antwoord

'n Maatfles van gif

- Wouter Basson en sy chemiese en biologiese oorlogspan het gehelp om vyande van die staat te vergif
- Veiligheids polisie gebruik pakket en briewe bomme, ens. om aktiviste te moor
- Enige ander relevante antwoord

'n Motorband

- Woonbuurtgeweld het bestaan uit halssnoermoorde en die uitbrand van politieke verraaiers sodra daar bande om hulle nekke gesit is
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.4 [Verduidelik die bruikbaarheid van Bronne 4B of 4C - V3 – LU1 (AS4)]

BRON 4B is bruikbaar omdat:

- Reid gee redes vir die belangstelling in die WVK
- Universele boodskap rakende rekonsiliasie
- Wou mense aanmoedig om oor menseregte skending te praat
- Rolprente is 'n sterk instrument wat kan help om rekonsiliasie te bevorder
- Enige ander relevante antwoord

BRON 4C is bruikbaar omdat:

- Fokus op die uitkomste van die WVK
- Fokus op die gruweldade wat gepleeg is gedurende die tydperk wat die WVK sy ondersoek gedoen het
- Blankes was teensinnig om die waarheid van gruweldade gepleeg deur blankes gedurende apartheid te aanvaar
- Blyk of rekonsiliasie 'n moeilike proses kan wees
- Nasiebou het gelei/ nie bereikbaar nie
- Gee 'n akkurate beeld van die WVK
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

4.5 [Interpretasie, analise en sintese van bewyse van alle Bron – V3 – LU1
(AS 3 en 4), LU2 (AS1,2,3) LU3 (AS 1,2,3,4)]

Kandidate kan die volgende aspekte in hul antwoord in sluit in hulle evaluasie van die WVK:

- Bevorder rasse verhoudings tussen swart en blanke Suid-Afrikaners
- Vergoeding
- Help met die proses van nasiebou en rekonsiliasie
- Beter lewens en sekuriteit vir almal daar gestel
- Nasionale eenheid bevorder as gevolg van die verhore
- Beide kante van die konflik het getuig o.a. vryheidsbeweging en die regering
- Amnestie gee aanleiding dat oortreders gewillig was om te getuig
- Slagoffers het uitgevind wat werklik gedurende die apartheid jare gebeur het
- Slagoffers kan hulle versoen met die feit dat die oorskot van hul geliefdes gevind is en die gepaste laaste begrafnisplegtigheid waargeneem kon word
- Baie vermiste slagoffers was identifiseer, grafte is opgegrawe en opgespoor en aan families gegee vir herbegrawe
- Sommige van die oortreders het nie voor die WVK verskyn nie
- Openbare skuldbekentenis het onthul hoeveel geweld daad gepleeg is
- Verskil in opinie, oorlogshowe, heksejag
- Woede – glo dat oortreders van vrede menseregte skending het straf/veroordeling vrygespring bv. P W Botha
- Amnestie was 'n twispunt
- Apartheid regering het nie enige berou vir daad getoon nie bv. F W De Klerk
- Heropen pynlike wonde
- Neutraliteit van die WVK was met agterdog beskou deur die vorige leiers van die apartheid regering
- Daar was meningsverskil oor die finale verslag
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAKE 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op elementêre wyse, d.w.s. toon min of geen begrip hoe om die WVK te evalueer • Gebruik bewyse gedeeltelik om 'n paragraaf te skryf of kan nie 'n paragraaf skryf nie. 	Punte: 0 – 2
VLAKE 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip hoe om die WVK te evalueer • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier om 'n paragraaf te skryf 	Punte: 3 – 5
VLAKE 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip hoe om die WVK te evalueer • Gebruik bewyse effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp 	Punte: 6 – 8

(8)

4.6 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

4.6.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasie vaardighede - V1 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet bepreek hoe die WVK gepoog het om Suid-Afrika se verlede te hanteer.

HOOF ASPEKTE

Die kandidaat kan die volgende aspekte in die antwoord in sluit.

- Inleiding: Kandidate moet aandui hoe die WVK gepoog het om Suid-Afrika se verdeelde verlede aan te spreek of enige ander relevante inleiding

UITBREIDING

- Rol van die WVK
 - Verskillende komitees is gestig om die werk van die WVK te voltooi
 - Die WVK het dwars oor Suid-Afrika beweeg om na die stories van beide die slagoffers en oortreders te luister
 - Rol van Tutu en Boraine
 - Nasionale eenheid is bevorder deur verhore
 - Oorsaak van mense regte skending identifiseer as gevolg van apartheidsbeleid
 - Beide kante van die konflik het getuie gelever o.a. Vryheidsbeweging en regering
 - Amnestie gee aanleiding dat oortreders gewillig was om te getuig
 - Om te luister na die getuienis van oortreders het slagoffers gehelp met versoening en heel wordings
 - Slagoffers het besef wat werklik gebeur het gedurende die apartheid jare
 - Baie vermiste slagoffers was identifiseer, grafted is opgegrawe en opgespoor en aan families gegee vir herbegravinge
 - Rasse verhoudings het verbeter
 - Vergoeding is aan families van slagoffers betaal
 - Amnestie toegestaan aan diegene wat gewillig was om te getuig
 - Regsorde is versterk
 - Menswaardigheid is respekteer
 - Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet hul antwoord saamvat met 'n relevant slot.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser

4.6.2 *[Sintese van informasie om 'n oorspronklike argument te konstrueer vanuit Bronne en eie kennis om die argument te ondersteun - V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet aandui of die stelling akkuraat is of nie. Indien hulle aandui dat die stelling akkuraat is moet bewyse verskaf waarom die WVK 'n heksejag was en rekonsiliasie moontlik gemaak het. Indien hulle aandui dat die stelling nie akkuraat is nie moet hulle, hul gedagtegang met bewyse ondersteun

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte in hul antwoord in sluit :

- Inleiding: Kandidate moet die doelstelling van die WVK verduidelik en die gepaardgaande prosesse.

UITBREIDING

AKKURAAT

- Sommige van die oortreders het nie voor die WVK verskyn nie
- Openbare skuldbekentenis het onthul hoeveel geweld dae gepleeg is
- Verskil in opinie, oorlogshowe, heksejag
- Woede – glo dat oortreders van vrede menseregte skending het straf/veroordeling vrygespring bv. P W Botha
- Amnestie was 'n twispunt
- Apartheid regering het nie enige berou vir dae getoon nie bv. F W De Klerk
- Heropen pynlike wonde
- Neutraliteit van die WVK was met agterdog beskou deur die vorige leiers van die apartheid regering
- Daar was meningsverskil oor die finale verslag
- Enige ander relevante antwoord

NIE AKKURAAT NIE

- Nasionale eenheid was bevorder as gevolg van die verhore
- Oorsake van menseregte skending is identifiseer as 'n gevolg van die implementering van apartheid
- Beide kante van die konflik het getuie gelewer o.a. die bevryding bewegings en die regering
- Amnestie gee aanleiding dat oortreders gewillig was om getuie te lewer
- Slagoffers het uitgevind wat werklik gedurende die apartheid jare gebeur het
- Baie vermiste slagoffers was identifiseer, grafte is opgegrawe en opgespoor en aan families gegee vir herbegrawe
- Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet hul argument saamvat met 'n relevante slot.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser

[75]
TOTAAL: 150